

המרכז
האקדמי
לב

ברכת רפאנו

רפואה בידי אדם או רק בידי שמים?

ברכות ס.

דאמר רב אחא: הנכנס להקזי דם אומר:
יהי רצון מלפניך ה' אלהי שיהא עסק זה
לי לרפואה ותרפאני, כי אל רופא נאמן
אתה ורפואתך אמת, לפי שאין דרכן של
בני אדם לרפאות אלא שנהגו. אמר
אביי: לא ליטא אינש הכי, דתני דבי רבי
ישמעאל: ורפא ירפא - מכאן שניתנה
רשות לרופא לרפאות.

מאן רפואה

ברכות לג.

תנו רבנן: מעשה במקום אחד שהיה ערוד
והיה מזיק את הבריות, באו והודיעו לו
לרבי חנינא בן דוסא. אמר להם: הראו לי
את חורו! הראוהו את חורו, נתן עקבו על
פי החור, יצא ונשכו וסת אותו ערוד.
נטלו על כתפו והביאו לבית המדרש.
אמר להם: ראו בני, אין ערוד ממית אלא
החטא ממית. באותה שעה אמרו: אוי לו
לאדם שפגע בו ערוד ואוי לו לערוד
שפגע בו רבי חנינא בן דוסא.

אלו דאמר רב
אמר רב
אמר רב
אמר רב

רמב"ן (ויקרא פרק כו פסוק יא):

וזו היא כונתם באמרם (שם) ורפא
ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא
לרפאות, לא אמרו שנתנה רשות לחולה
להתרפאות, אלא כיון שחלה החולה
ובא להתרפאות כי נהג ברפואות והוא
לא היה מעדת השם שחלקם בחיים,
אין לרופא לאסור עצמו מרפואתו...
אבל ברצות השם דרכי איש אין לו
עסק ברפואים:

אמר רב
אמר רב
אמר רב
אמר רב

תשובת הרשב"א (ח"א סימן תי"ג):

ואולם הבטחון נחלק לענינים לפי הזמנים
ולפי האנשים. ודרך כלל לעולם נבטח כי
נלך בטח בלכתנו בדרכי התורה השלמה.
והיא המצלת מן המקרים והסבות

הנסתרות כאמרו (משלי ו') בשכבך תשמור
עליך. וזה כולל פרשה והיה אם שמוע
תשמעו אל מצותי ופרשת אם בחקותי
תלכו. וצדקה תציל ממות שלא מדעת בנס
נסתר כמעשה בתו של רבי עקיבא ומעשה
דשמואל ואבלט כמוזכר בשילהי שבת (דף
קנ"ו ב'). ואם חל המקרה כחליים מותר
להתעסק ברפואות ובלבד שיהא לבו
לשמים וידע שאמתת הרפואה ממנו
וידרשנו. ולא שיכוין שהכל תלוי בסם
הפלוני וברפואת האיש הרופא. והוא אמרו
באסא (דבה"י ב' י"ו) גם בחליו לא דרש
את ה' כי ברופאי.

ומי שהשיגו החולי אינו סומך על הנס
שלא לשאול ברופאים ולהתעסק בדברים
המועילים בין בדברים הטבעיים בין
בסגולות. והוא אמרו ורפא ירפא ואמרו
ז"ל מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות.
ואמרם נתנה רשות לומר שאין זה הפך מה
שהזהירה התורה בהשגחה...

ולא עוד אלא שאסור להכנס בעניני
הסכנות ולבטוח על הנס והוא אמרו שקיר
נטוי מזכיר עון. ואמרו כל הסומך על הנס
אין עושין לו נס. ומותר לבטוח באדם
והוא שלא יסור לבו מן השם...

וזה כולל כל עסקי בני האדם במלאכתם
זולתי האנשים השלמים ושזכויותיהם
מרוכות. כמעשה דרכי חנינא בן דוסא עם
הערוד.

ברייתא בפסחים נו.

תנו רבנן: ששה דברים עשה חזקיה
המלך, על שלשה הודו לו ועל שלשה לא
הודו לו. גירר עצמות אביו על מטה של
חבלים - והודו לו, כיתת נחש הנחשת -
והודו לו, גנו ספר רפואות - והודו לו.

למאן יצא המלך
למאן יצא המלך
למאן יצא המלך